

Nr 54.

Ankom till Riksdagens kansli den 17 mars 1911 kl. 7 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändrade grunder för fördelningen af statens bidrag till vägunderhållet på landet.

(2:a Afd.)

I en inom Andra kammaren väckt, till jordbruksutskottets behandling hänvisad motion, nr 64, har herr *Olof Olsson* i Kullenbergstorp hemställt, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, huruvida och i hvad mån grunderna för fördelningen af statens bidrag till underhåll af allmänna vägar lämpligen kunna förändras i syfte, att detta bidrag måtte blifva fördeladt på de olika väghållningsdistrikten i lämpligare förhållande till den uppskattade kostnaden för sommarvägunderhållet, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill en sådan utredning kan föranleda.

Till stöd härför har anförts följande:

»Vid sistlidne års Riksdag förelågo till behandling ett stort antal motioner om större och mindre ändringar i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891. Jordbruksutskottet, som behandlade frågan, hemställde endast, att statens bidrag till sommarvägunderhållet skulle från nuvarande 15 % höjas till 20 % af kostnaden. Denna utskottets hemställan afslogs af Riksdagen. Vid utskottets utlåtande var bifogad en af trenne ledamöter afgifven reservation, i hvilken hade

upptagits, i något modifierad form, en af mig uti min motion uttalad mening, att statens bidrag till underhållet af allmänna vägar borde utgå progressivt eller efter så kallad glidande skala. Reservationen antogs af Andra kammaren samt erhöi en betydande minoritet i Första kammaren. Diskussionen i kamrarna visade oförtydligt, att långt gående förslag om ändringar i väglagen ej hade någon utsikt att vinna Riksdagens bifall. Men lika klart är, att hvarje som helst fråga om ändring i väglagen, t. ex. om municipalsamhällets och köpingars större eller mindre lättande i deras bidrag till allmänna vägar eller lindring för andra bidragsskyldiga, genast uppkallar frågan om statsbidragets storlek. Man kan nämligen knappast lätta bördan på något håll, utan fara finnes att för dem, som skola taga på sig den börda, som aflätts för en del, blifver så tung att de knappast kunna utgöra densamma, utan att staten träder emellan och relativt lättar mest där bördan blir tyngst. Jag tror därför, att endast om statens bidrag utgår progressivt, blir det möjligt att framdeles vidtaga nödiga förändringar i väglagen, hvadan frågan om statsbidraget bör lösas, innan någon annan ändring ifrågasättes.

I ofvannämnda reservation uttalas, att statens bidrag endast borde utgå för sommarvägunderhållet. Då det nog möter åtskilliga svårigheter, att tillfredsställande fixera kostnaden för vintervägunderhållet, anser jag mig böra biträda reservanternas mening i denna del.

Reservanterna ansågo följande progression i statsbidraget böra tagas i öfvervägande: För den del af kostnaden pr vägfyrc, som fölle emellan 1—20 öre, 20 % statsbidrag, för delen mellan 21—50 öre pr vägfyrc 30 %, för delen mellan 51—80 öre pr vägfyrc 40 % samt för öfverskjutande del af kostnaden 50 %. Det synes mig dock, som denna progression vore väl liten samt ojämn, då första afdelningen sattes till 20 öre pr vägfyrc, men de efterföljande afdelningarna sattes till vardera 30 öre pr vägfyrc, hvadan jag anser, att följande progression borde tagas i öfvervägande: För den del af kostnaden, som belöper sig pr vägfyrc till 1—20 öre, lämnas statsbidrag med 20 %, för delen af kostnaden pr vägfyrc mellan 21—40 lämnas 30 %, för delen af kostnaden pr vägfyrc mellan 41—60 öre lämnas 40 %, för delen af kostnaden pr vägfyrc mellan 61—80 öre lämnas 50 % samt för öfverskjutande del af kostnaden 60 %. Detta förslag skiljer sig från reservanternas endast då kostnaden öfverstiger 40 öre pr vägfyrc, men uppgår kostnaden pr vägfyrc så högt, är bördan af vägunderhållet så svår, att ett dylikt väghållningsdistrikt mer

än väl behöfver det något större statsbidrag, som mitt förslag vill att sådana distrikt skola åtnjuta. Gifvetvis får dock en eventuell utredning närmare utvisa den progression, som lämpligen bör ifrågakomma. Att en dylik utredning endast kan utföras af Kungl. Maj:t är själfallet, helst sannolikt i sammanhang med denna utredning äfven uppkomma andra frågor rörande vägunderhållet, som behöfva lösas.»

Utskottet finner väl motionärens förslag, att statsbidraget till vägunderhållet skulle fördelas enligt en s. k. glidande skala, som anslöte sig efter vägbördans storlek, innebära en riktig och rättvis princip.

*Utskottets
utlåtande.*

Enligt utskottets förmenande kan det emellertid med skäl betviflas, huruvida vid den praktiska tillämpningen af den sålunda föreslagna anordningen den därmed afsedda rättvisare fördelningen af ifrågavarande bidrag skulle kunna ernås. Tydligt torde nämligen vara — och motionären har ej heller ifrågasatt annat — att den uppskattade kostnaden af vägunderhållet samt bevillningstaxeringarna, de senare såsom normerande för vägfyrkarne, äfven med införandet af en glidande skala skulle kvarstå såsom den egentliga grunden för statsbidragets utgående. Den glidande skalan skulle härtill komma så att säga som en påbyggnad. Utskottet har sig emellertid bekant, hurusom på flere håll anmärkningsvärda ojämnheter i såväl den uppskattade kostnaden för vägunderhållet som fastighetstaxeringarna förekomma, hvaraf statsbidragets storlek gifvetvis röner inverkan. Dessutom är inom olika väghållningsdistrikt förhållandet mellan enskilda vägar och till allmänt underhåll intagna vägar i hög grad växlande. Om således redan nu ifrågavarande bidrag påverkas af berörda ojämnheter, till hvilkas förekommande utskottet icke ser sig i stånd att kunna föreslå några åtgärder, så skulle med införande af en glidande skala bidragets storlek i en väsentligt högre grad röna inverkan af nu nämnda omständigheter.

Då hufvudsyftet med en anordning i den af motionären angifna riktningen tydligen är att vinna en utjämning af väghållningsbördan på så sätt, att väghållningsdistrikt, som äro med väghållning mera betungade, skulle erhålla ett härefter proportionsvis större statsbidrag än väghållningsdistrikt, som hafva lindrigare vägtunga, anser utskottet sig i detta sammanhang äfven böra påpeka, hurusom redan nu väghållningsdistrikt, som äro med väghållning synnerligt betungade, utöfver sin andel af det till samtliga väghållningsdistrikt efter lika grund utgående statsbidraget, kunna efter Kungl. Maj:ts pröfning för hvarje fall erhålla ett särskildt understöd

från det för sådant ändamål under riksstatens nionde hufvudtitel uppförda anslaget.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 mars 1911.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Det skulle här antecknas, att herr *Aaby A. W. Ericsson* icke deltagit i behandlingen samt herrar *E. A. Lindblad* och *E. G. Åkerlund* icke i den slutliga behandlingen inom utskottet af detta ärende.
